

**A REVIEW OF THE STATUS OF
WETLAND BIRDS
in the
MILFORD HAVEN WATERWAY
and
DAUGLEDDAU ESTUARY

2013**

Report to the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group
by Annie Haycock
Pembrokeshire WeBS coordinator

COPYRIGHT

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or any means - electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, unless the permission of the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group has been given beforehand.

Contact with the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group can be made through:

Captain M Andrews
Corporate Affairs Director
Gorsewood Drive
Hakin
Milford Haven
Pembrokeshire SA73 3ER
Telephone (general enquiries) 01646 696100

Use of this document to inform environmental decision- making in the Milford Haven Waterway is welcomed by the MHWESG; however all use should be appropriately acknowledged and referenced.

Recommended citation:

Haycock A (2013). A review of the status of wetland birds in the Milford Haven Waterway and Daugleddau Estuary, 2013. A report to the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group.

EXECUTIVE SUMMARY

The Milford Haven Waterway - Daugleddau Estuary system (“the estuary system”) is an important wintering ground for waders and wildfowl because of its sheltered location and open mudflats.

The estuary system is of international importance by virtue of hosting an average of over 20,000 waterbirds each winter. It is of national importance for its populations of wintering wigeon, teal and greenshank, and for migrating curlew. Other species have reached nationally important levels here in past winters, but either numbers have declined, or the threshold for national importance has been raised, and they no longer reach that threshold. The estuary system holds some 13.5% of the Welsh waterbirds (on WeBS sites) in mid-winter, and just under 1% of the UK waterbirds on WeBS sites.

- Almost all the **shelduck** in Pembrokeshire in winter are found on the estuary system. Numbers of wintering shelduck have fallen, both here and across the UK.
- **Wigeon** numbers have increased dramatically since 2003, particularly on Pembroke River. They move on, either to other parts of the estuary system or out of the estuary system altogether, as soon as the food supply is exhausted in mid-winter.
- **Teal** numbers have fluctuated over the past decade, but are just over the threshold for national importance. The cause is thought to be the recent run of mild winters and an increase in the protected areas on mainland Europe allowing larger numbers of birds to remain further north and east.
- Mid-winter peak counts of **curlew** have decreased both on the estuary system and in Carmarthen Bay, although the UK trend shows an increase. However, data indicate that the estuary system is now an important migratory stopover for curlew.
- **Redshank** numbers dropped by half in the early 1990s, but have been reasonably stable since then. The cause is almost certainly that warmer winters mean fewer birds using the west coast estuaries.
- **Greenshank** numbers have increased following a period of low counts in the 1990s. The estuary system is one of the top ten wintering sites for this species in the UK, and almost half of the birds wintering in Wales are found here.
- **Little egret** numbers have increased rapidly between 1995 and 2005, then levelled out. The cold winters of 2010 and 2011 reduced their numbers considerably.
- **Little grebe** numbers have declined, despite an increase in the Pembrokeshire breeding population. The trend for both Wales and the whole of the UK is for increasing numbers in winter. It may be that the birds are staying on smaller freshwater sites in the county (if these are no longer prone to winter freezing) and just not wintering on the estuary system.
- The **Canada goose** population rose considerably in the 1990s, in line with the trends for the Welsh and the UK populations. Birds are most often found between Llangwm and Boulston, though they also feed away from the estuary. There is no evidence yet that they are affecting the numbers or distribution of other bird species, however, they may have an effect on the flora through trampling and eutrophication.
- **Greylag geese** have rarely been recorded on the estuary, but there is increasing evidence of them breeding locally, and they may or may not be a future cause for concern.

- **Grey herons** breed at two main sites on the Cleddau system, totalling 20-30 nests each year. However, counts are sporadic and no conclusions can be drawn about the breeding population.

Most of the changes in bird populations are reflected in other sites, either in Wales or in the UK as a whole. Some of the observed changes in numbers using the estuary system in winter may reflect the run of mild winters between 1995 and 2009 (which may or may not suggest long-term climate change), so birds do not have to travel so far south and/or west to escape harsh winter weather. Data suggest that large numbers of birds are more likely to visit the estuary system during periods of extreme weather, but during normal weather would prefer the conditions (including a better food supply) on the east coast.

Winter distribution may also be affected by the increase in protected areas on the European mainland, which have resulted in birds, eg teal, that are susceptible to hunting pressure, to remain in those areas.

The data collected during the annual shelduck surveys in July and early August since 1992 have demonstrated the importance of the estuary system as a migration stopover for several species, notably curlew.

The Cleddau estuary system is clearly of national importance for wintering and migrating wetland birds, and it is vital that the full range of their requirements (eg undisturbed good quality feeding habitat and high tide roosts) continue to be met here.

Why do we need to keep counting?

In winter 2012-13 the wigeon arrived in September as usual, but left early, with the peak count some 3000 less than in recent winters.

This may be a one-off event; it may be caused by events away from the estuary; there may have been some disturbance that kept the birds away, or it may indicate some change in the food supply in Pembroke River.

Annual monitoring will pick up trends in the numbers of birds at local and national levels, and flag up changes that may require further consideration or investigation (eg environmental or water quality) in the estuary system.

Long-running datasets are very rare, but are extremely valuable in picking up both long-term and short-term changes. It is therefore important to continue with annual surveillance of wetland birds within the estuary system, both as part of the UK dataset and in terms of SSSI monitoring.

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae Dyfrffordd Aberdaugleddau – system Aber Daugleddau ('system yr aber') oherwydd ei lleoliad cysgodol a'i gwastadeddau mwd agored yn safle gaeafu pwysig ar gyfer adar hirgoes ac adar dŵr.

Mae system yr aber o bwysigrwydd rhyngwladol oherwydd ei bod yn lletya ar gyfartaledd dros 20,000 o adar dŵr bob gaeaf. Mae o bwysigrwydd cenedlaethol oherwydd ei phoblogaethau o chwiwellod, corhwyaid a phibyddion coeswyrdd sy'n gaeafu yno ac am y gylfinir sy'n mudo. Mae rhywogaethau eraill wedi cyrraedd lefelau o bwysigrwydd cenedlaethol yma yn ystod gaeafau'r gorffennol ond mae'r niferoedd unai wedi gostwng. neu mae'r trothwy ar gyfer pwysigrwydd cenedlaethol yn uwch erbyn hyn ac nid ydynt bellach yn cyrraedd y trothwy hwnnw. Mae tua 13.5% o adar dŵr Cymru yn system yr aber (ar safleoedd WeBS) ganol gaeaf, ac mae ychydig o dan 1% o adar dŵr y DU ar safleoedd WeBS.

- Mae bron pob **hwyaden yr eithin** yn Sir Benfro i'w gweld ar system yr aber yn ystod y gaeaf. Mae niferoedd hwyaid yr eithin sy'n gaeafu wedi gostwng yma ac ar draws y DU.
- Mae niferoedd y **chwiwellod** wedi cynyddu'n ddramatig er 2003, yn enwedig ar Afon Penfro. Unwaith y bydd y cyflenwad bwyd wedi gorffen ganol gaeaf byddant yn mynd ymaith, unai i fannau eraill yn system yr aber neu allan o system yr aber yn gyfangwbl.
- Mae niferoedd y **corhwyaid** wedi amrywio dros y ddegawd ddiwethaf ond maent ychydig dros y trothwy ar gyfer pwysigrwydd cenedlaethol. Credir mai'r gyfres o aeafau mwyn diweddar a chynnydd yn yr ardaloedd sy'n cael eu gwarchod ar dir mawr Ewrop yw'r achos gan ganiatau i nifer fwy o adar aros ymhellach i'r gogledd a'r dwyrain.
- Mae cyfrif uchaf ganol gaeaf y **gylfinir** wedi gostwng ar system yr aber ac ym Mae Caerfyrddin er bod tueddiadau'r DU yn dangos cynnydd. Mae data, fodd bynnag, yn dangos bod system yr aber bellach yn fan aros mudol pwysig i'r gylfinir.
- Gostyngodd niferoedd y **pibydd croesgoch** i'w hanner ddechrau'r 1990au, ond maent wedi bod yn weddol sefydlog ers hynny. Mae bron yn sicr mai'r achos yw'r gaeafau cynhesach sy'n golygu fod llai o adar yn defnyddio aberoedd arfordir y gorllewin.
- Mae niferoedd y **pibydd coeswyrdd** wedi cynyddu yn dilyn cyfnod o gyfrifon isel yn y 1990au. Mae sytem yr aber yn un o'r deg safle gaeafu mwyaf poblogaidd yn y DU ar gyfer y rhywogaeth yma ac mae bron i hanner yr adar sy'n gaeafu yng Nghymru i'w gweld yma.
- Mae niferoedd y **crëyr bach** wedi cynyddu'n gyflym rhwng 1995 a 2005, ac yna wedi lefelu. Bu i aeafau oer 2010 a 2011 leihau eu niferoedd yn aruthrol.
- Mae niferoedd y **gwyach fach** wedi gostwng ar waethaf y cynnydd ym mhoblogaethau bridio Sir Benfro. Y tuedd ar gyfer Cymru a'r DU gyfan yw cynyddu'r niferoedd yn y gaeaf. Efallai fod yr adar yn aros ar safleoedd dŵr croyw llai yn y sir (os nad ydy'r rhain bellach yn rhewi yn y gaeaf) a dim yn gaeafu ar system yr aber.

- Cynyddodd poblogaethau **gwydd Canada** yn arw yn ystod y 1990au, yn unol â'r tueddiadau ar gyfer poblogaethau Cymru a'r DU. Mae'r adar i'w gweld amalaf rhwng Llangwm a Boulston, er eu bod hefyd yn bwydo mewn mannau y tu hwnt i'r aber. Nid oes tystolaeth hyd yma eu bod yn cael effaith ar niferoedd neu ddsbarthiad rhywogaethau eraill o adar. Gallent, fodd bynnag, gael effaith ar y flora trwy sathru a thrwy ewtroffigedd.
- Anaml y ceir cofnod o'r **wydd wyllt** ar yr aber ond ceir tystiolaeth gynyddol eu bod yn bridio yn lleol ac mae posibilrwydd iddynt fod yn achos pryder yn y dyfodol.
- Mae'r **crëyr glas** yn bridio ar ddau brif safle ar system y Cleddau a bydd ganddynt 20-30 o nythod bob blwyddyn. Ysbeidiol yw'r cyfrifon fodd bynnag ac ni ellir dod i unrhyw gasgliad ynghylch y boblogaeth fridio.

Mae'r rhan fwyaf o'r newidiadau ym mhoblogaeth yr adar i'w gweld hefyd ar safleoedd eraill, unai yng Nghymru neu yn y DU fel cyfanwaith. Mae'n bosib mai'r gyfres o aeafau mwyn rhwng 1995 a 2009 (sydd efallai neu efallai ddim yn awgrymu newid hinsawdd tymor hir) sy'n cyfrif am rai o'r newidiadau a welwyd yn niferoedd y rhai sy'n defnyddio'r aber yn y gaeaf. Mae'n golygu nad oes raid i'r adar deithio cyn belled i'r de ac / neu i'r gorllewin i osgoi tywydd garw'r gaeaf. Mae data yn awgrymu fod nifer fawr o adar yn fwy tebygol o ymweld â system yr aber yn ystod cyfnodau o dywydd eithafol. Yn ystod cyfnodau o dywydd arferol byddai'n well ganddynt y tywydd (a hefyd gwell cyflenwad bwyd) ar yr arfordir dwyreiniol.

Gallai'r cynnydd mewn ardaloedd sy'n cael eu gwarchod ar dir mawr Ewrop effeithio dosbarthiad adar yn y gaeaf. O ganlyniad mae adar e.e. corhwyaid sydd yn agored i bwysau hela, yn aros yn yr ardaloedd hynny.

Mae'r data a gasglwyd yn ystod arolygon blynyddol o hwyaid yr eithin ym mis Gorffennaf a dechrau Awst er 1992 wedi dangos pwysigrwydd system yr aber fel man aros wrth fudo i nifer o rywogaethau, yn abennig y gylfinir.

Mae system aber y Cleddau yn amlwg o bwysigrwydd cenedlaethl i adar gwlyptiroedd ar gyfer gaeafu a mudo ac mae'n hollbwysig fod ystod lawn o'u hanghenion (e.e. cynefin bwydo o ansawdd da heb ymyrraeth a chlwydi llanw uchel) yn parhau i gael ei darparu yma.

Pam y mae angen i ni barhau i gyfrif?

Yn ystod gaeaf 2012-13 cyrhaeddodd y chwiwellod ym mis Medi fel arfer ond gadawsant yn gynnar ac roedd y cyfrif uchaf rhyw 3000 yn llai nag ydoedd yn ystod y gaeafau blaenorol.

Efallai mai unwaith mewn amser y bydd hyn yn digwydd; efallai mai digwyddiadau ymhell o'r aber a achosodd hyn; efallai fod rhyw ymyrraeth a achosodd i'r adar gadw draw, neu efallai ei fod yn arwydd o rhyw newid yn y cyflenwad bwyd ym Afon Penfro.

Bydd monitro blynyddol yn dangos tueddiadau yn niferoedd yr adar ar lefelau lleol a chenedlaethol a bydd yn tynnu sylw at newidiau fydd efallai angen ystyriaeth neu ymchwiliad pellach (e.e. ansawdd yr amgylchedd neu'r dŵr) yn system yr aber.

Mae setiau data tymor hir yn brin iawn ond maent yn eithriadol o werthfawr yn amlygu newidiau tymor byr a thymor hir. Mae hi felly yn bwysig parhau i gynnal gwyliadwriaeth flynyddol o adar y gwlyptiroedd o fewn system yr aber, fel rhan o set ddata'r DU yn ogystal ag yn nhermau monitro'r SoDdGA.